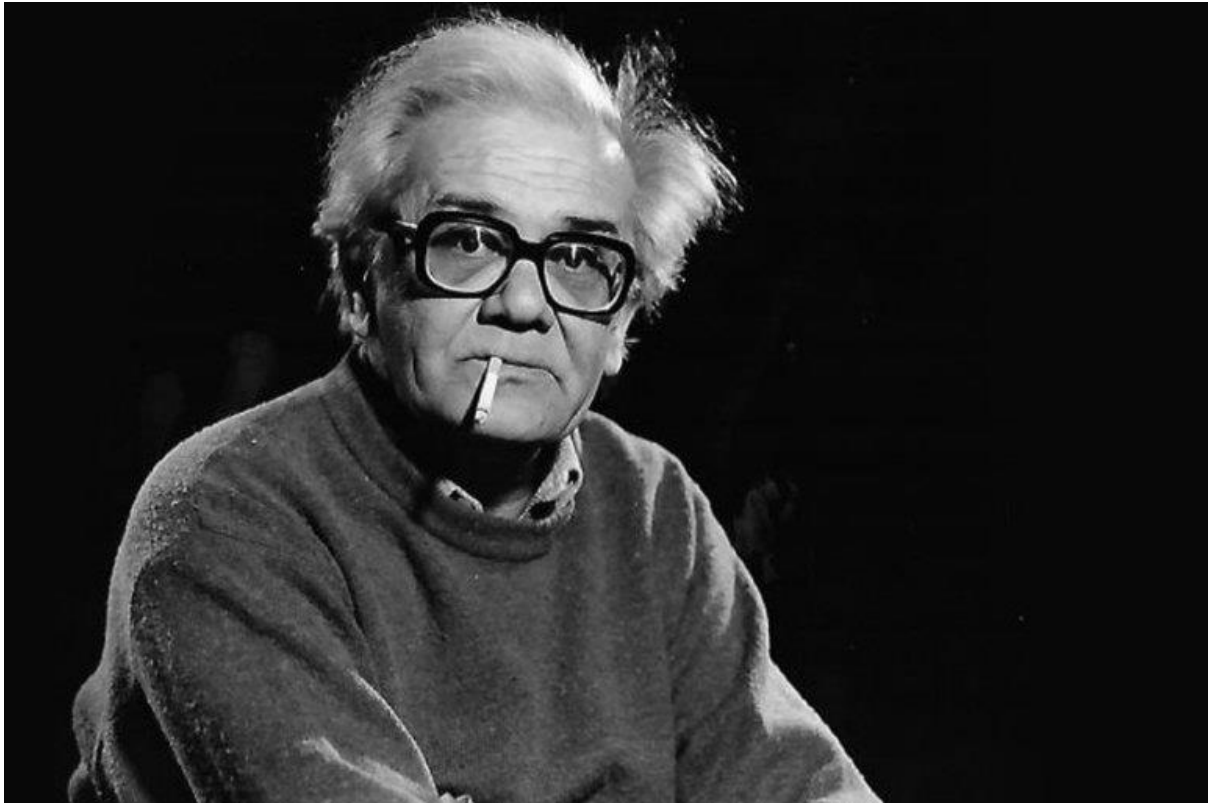

IZET KIKO SARAJLIĆ

(Izbor iz poezije)

Izet Sarajlić je bio član Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Objavio je preko 30 knjiga poezije od kojih su neke prevedene na 15 jezika. I bio je najprevođeniji književnik Jugoslavije, što nije zanemarivo kada se zna da su tada stvarali i objavljivali Ivo Andrić, Meša Selimović, Mak Dizdar, Vasko Popa, Dobriša Cesarić, Miroslav Krleža, Ranko Marinković, Mirko Kovać, Borislav Pekić, Danilo Kiš, ...

Vjerovao je da pripada XX stoljeću pa kada je stiglo XXI, na pismima koja je pisao prijateljima, datume je označavao na sebi svojstven način: 1999+1, 1999+2... Čitajući njegovu poeziju, saznajemo da su smrt njegovog brata Eše, koji je strijeljan 1942. i susret sa Idom Kalas Mikicom, životnom saputnicom, dva najsnažnija pjesnikova životna iskustva.

Kao član Društva pisaca BiH, zajedno sa Huseinom Tahmišćićem, Ahmetom Hromadžićem, Velimirom Miloševićem i Vladimirom Čerkezom, pokreće 1962. godine međunarodnu književnu manifestaciju "Sarajevski dani poezije" u organizaciji Društva pisaca BiH. Danas je to uz sličnu manifestaciju u Roterdamu najstarija pjesnička manifestaciju u Evropi koja se kontinualno održava.

Od svih svojih knjiga za *Sarajevsku ratnu zbirku* pjesnik je rekao: "Ovo je jedina zbirka za koju bih mogao reći da bih volio da je nikada nisam napisao." Izet Sarajlić je živio za objavljivanje svojih zbirki poezije, od kojih su mnoge doživjele i po nekoliko izdanja.

Sarajlićev stih je jednostavan, istinit, bez suviše dekorativnosti i retorike. Elegičnost kao najizrazitija crta Sarajlićeve emocionalnosti, njegovo poimanje života uopće i ljubav kao

neizbježni light motiv, često upućuju na romantičnu Jesenjinovu poeziju. U svakoj njegovoj pjesmi ljubav doživljava svoju punu afirmaciju. Široka otvorenost i ljubav prema cijelom svijetu odišu iz svakog njegovog stiha. Izrazito romantičan, Sarajlić ne stvara apstraktni romantičarski ideal ljubavi. Naprotiv, njegova ljubav gotovo uvijek je stvarna i ostvarena, a najčešće je istinit i ambijent u kojem govori o ljubavi. Stoga se u najvećem dijelu njegove poezije osjeća idilična slika ljubavne i obiteljske harmonije prenesene iz svakodnevnog života, a to ga opet približava poeziji Jacquesa Preverta. Izvanrednu i trajnu popularnost njegova je poezija dostigla upravo zahvaljujući jednostavnosti izraza prožetog dubokom osjećajnošću.

Nije zgoreg spomenuti još nekoliko činjenica koje će više nego hiljadu metafora pomoći da se sklopi mozaik Sarajlićeve ličnosti i važnosti njegovog djela. Bio je i ostao najprevođeniji jugoslovenski/bosanskohercegovački pjesnik, drugovao je s najvećim pjesnicima svijeta kao sa sebi ravnima, o njegovoj poeziji u superlativima je pisao i Josif Brodski. Ako to nekome nije dovoljno, ako su jednom trgu u jednom italijanskom gradu dali njegovo ime, onda neka bude zapisano i da je bio duša grada s kojim je dijelio (prez)ime.

Na kraju jednog ljeta

Bilo je lijepo.
Bilo je dobro i lijepo.
Jesen nas ne može raščovječiti.

(1951)

Pokušaj romanse

Još si članica hora,
još hraniš mačke, ptice,
još nikom sem tati s mora
ne pišeš razglednice.

Još ne dijeliš svijet na svjetove,
još se ne predaješ sjeti,
još nije odslušan Betoven,
još je u ušima Doniceti.

Još skupljaš glumce, pjevače,
još se oduševljavaš Dučićem,
još ne znaš kako se plače.
Naučićeš.

Naučićeš, a uskoro, uskoro,
javiće se i prva bora,
ali sada još ljetuješ pod šatorom,
još si članica hora.

Iz voza

Gledao sam kako promiču žene...
Sadašnje
I buduće...
Pejzaži,
I telegrafski stubovi,
Vidio sam kako se bezglasno
Smjenjuju noć
I dan.
Iskočicu na nekoj stanici
Lud od tih promjena boje
I linija
I javiću ti
Da sam te na petstotom kilometru ljubavi
Volio jednako kao na prvom...

Bluz

Bilo bi zanimljivo znati
kuda će poslije nas naše duše.

Bilo bi zanimljivo znati
hoće li poslije nas pod platanima kisnuti naše duše.

Bilo bi zanimljivo znati
hoće li i dalje kao za naših života hitati jedna drugoj naše duše.

Bilo bi zanimljivo znati
šta će u proljeće bez nas osjećati naše duše.

Bilo bi zanimljivo znati
kako će bez naših očiju razgovarati naše duše.

Kako će Sarajevo bez mene

Pa, nekako će se već snaći.
Pustiće koju suzu, održati tri govora.
Onaj treći, nad rakom, neka bude što kraći.

Onda će se vratiti u svoju noć
i početi zaboravljati.

Prve noći pod zemljom još ću zvati u pomoć.
Htjeti da pročitam barem „Oslobođenje“, barem
„Vjesnik“
Poslije ću se već i sam naviknuti.

Ali,
mi ćemo se još sastajati.
Ja sam bio – pjesnik.

Kad god mom gradu bude potrebna nježna riječ,
ja ću tu biti.

Ja znam ko će najteže vijest o mojoj smrti primiti.
Ali ovog puta nju ne pominjimo!

Mala velika moja

Večeras ćemo za njih voljeti.
Bilo ih je 28.
Bilo ih je pet hiljada i 28.
Bilo ih je više nego što je ikad u jednoj pjesmi bilo ljubavi.
Sad bi bili očevi.
Sad ih više nema.
Mi, koji smo po peronima jednog vijeka odbolovali samoće svih
svjetskih Robinzona,
mi, koji smo nadživjeli tenkove i nikog nismo ubili
mala velika moja,
večeras ćemo za njih voljeti.

I ne pitaj jesu li se mogli vratiti.
I ne pitaj je li se moglo natrag dok je posljednji put,
crven kao komunizam, gorio horizont njihovih želja.
Preko njihovih neljubljenih godina, izbodena i uspravna,
prešla je budućnost ljubavi.
Nije bilo tajni u polegnuloj travi.
Nije bilo tajni u raskopčanoj bluzi.
Nije bilo tajni u klonuloj ruci s ispuštenim ljiljanom.
Bile su noći, bile su žice, bilo je nebo koje se gleda posljednji put,
bili su vozovi koji se vraćaju prazni i pusti, bili su vozovi
i makovi, i s njima, s tužnim makovima jednog vojničkog ljeta,
s divnim smislom podražavanja, takmičila se njihova krv.

A na Kalemegdanima i Nevskim Prospektima, na Južnim Bulevarima
i kejevima rastanka, na Cvjetnim Trgovima i
Mostovima Mirabo, divne i kad ne ljube,
čekale su Ane, Zoje, Žanet.
Čekale su da se vrate vojnici.
Ako se ne vrate, svoja bijela negrljena ramena daće dječacima.
Nisu se vratili.

Preko njihovih strijeljanih očiju prešli su tenkovi.
Preko njihovih strijeljanih očiju.

Preko njihovih nedopjevanih marseljeza.
Preko njihovih izrešetanih iluzija.
Sad bi bili očevi.
Sad ih više nema.

Na zbornom mjestu ljubavi sad čekaju kao grobovi.
Mala velika moja,
večeras ćemo za njih voljeti...

Piši mi na zelenu adresu ljeta

Piši mi na zelenu adresu ljeta.
Poljupci koje mi šalješ neka bude posljednje večernje novosti.
Glava mi je puna nekih divnih soneta,
a nema nikog ni da mi oprost i ne oprost.
Jutros su opet pisali nešto povodom moje
najnovije zbirke.
O uticajima ponovo izmislili su čitave priče.
Najveći uticaj na mene izvršila je
jedna apsolutkinja germanistike,
ali to su prećutali, jer, zaboga, koga se to tiče.
Koga se tiče to što si ti za mene i Honolulu i
Madagaskar i Meksiko,
Istorija koju, klecajući, obidoh uzduž i popreko.
Tvoje ime nije ušlo ni u jedan leksikon.
Nema te ni u jednoj enciklopediji,
ni u jednom „Ko je ko“
Ali za mene ti si sve, kao vojniku prvi dan mira,
krevet i suze i cvijeće u vazici.
Tvoje oči su mi jedina lektira
u ovom danu koji prolazi i odlazi.

Tražim ulicu za svoje ime

Šetam gradom naše mladosti
i tražim ulicu za svoje ime. Velike, bučne ulice –
njih prepuštam velikanima istorije.
Šta sam radio dok je trajala istorija?
Prosto tebe volio.
Malu ulicu tražim, običnu, svakodnevnu,
kojom se, neopaženi od svijeta,
možemo i prošetati poslije smrti.
U početku ona ne mora imati mnogo zelenila,
čak ni svoje ptice.
Važno je da u njoj, bježeći pred hajkom,
uvijek mogu da se sklone i čovjek i pas.

Bilo bi lijepo da bude popločana,
ali, na kraju, ni to nije ono najvažnije.
Najvažnije je to
da u ulici s mojim imenom
nikada nikog ne zadesi nesreća.
Drugi put bih znao
Premalo sam uživao u proljetnim pljuskovima
i zalascima sunca.
Premalo sam se naslađivao ljepotom starih pjesama
i šetnjama na mjesecini.
Premalo sam se opijao vinom prijateljstva
mada na zemlji jedva da je bilo zemlje u kojoj
nisam imao barem dvojicu prijatelja.
Premalo sam vremena odvajao za ljubav
kojoj je na raspolaganju stajalo svo moje vrijeme.
Drugi put bih znao neuporedivo više
da uživam u životu.

U vašem životu

U vašem životu,
kažete,
nije bilo ni suza ni čežnje pod brijestovima.
Nikada u njemu niste napisali nijedno ljubavno pismo
niti ste ikada i pomislili na samoubistvo.
Po čemu onda znate da ste uopšte živjeli?!

Drugi put bih znao

Premalo sam uživao u proljetnim pljuskovima
i zalascima sunca.
Premalo sam se naslađivao ljepotom starih pjesama
i šetnjama na mjesecini.
Premalo sam se opijao vinom prijateljstva
mada na zemlji jedva da je bilo zemlje u kojoj
nisam imao barem dvojicu prijatelja.
Premalo sam vremena odvajao za ljubav
kojoj je na raspolaganju stajalo svo moje vrijeme.
Drugi put bih znao neuporedivo više
da uživam u životu.
Drugi put bih znao.

Da je barem 1993.godina

Da je barem ona strašna,
po poniženju ni sa čim uporediva
1993. godina

kada nismo imali ničeg
sem jedno drugog.

Barem da je ta strašna,
ta milion puta prokleta 1993. godina!

Još punih pet godina
mogao bih da te gledam

Druga ljubav

Ako bi se kod mene jednom, ma kada, javila druga ljubav
biće joj teško sa mnom.
Ona će morati da ima isto lice kao i moja prva ljubav.
Isti čuperak. Isti prćasti nos. Istu boju očiju.
Isti hod. Iste navike. Istu čak i adresu.
U stvari, to i ne bi bila moja druga ljubav.
To bi bio prosto nastavak moje prve ljubavi, moje jedine ljubavi.

Govorila si o snijegu

Govorila si o snijegu koji je zavejao ulice.
Govorila si o snijegu koji je zavejao naše zagrljene stope.
A ja sam znao jedno:
da te moram zadržati,
barem dok tuguju drvoredi.

Ida
voli me.

Topli kao Golfska struja
znam
oplovićemo sva mora nježnosti
i bićemo jednom samo uspomene.
Ali to je kraj balade a mi smo tek u sredini.
Ida
voli me.

Voli me
Ida
barem dok plaču drvoredi.
Voli me
Ida
barem dok psalmuju vjetrovi.
A poslije,
voli me barem do moje smrti.
Poslije,
kad umru vjetrovi.

Voli me
Ida
kao da nikad nećeš otići.

Kao da ćeš otići sutra.

Ljubavna pjesma šezdesetih godina vijeka

Teško je ljubavi, sve teže.
Odsvirane su njene mazurke i polke.
Gle, i srednjoškolke
od ljubavi bježe.
Ljubavi je objavljen rat.
Totalni. Do istrebljenja.
Šta mi da radimo sad,
mi iz Trebinja?
Mi iz avangarde,
mi koji se od mature
spremamo za barde,
za trubadure?
Teško je, teško je ljubavi.
I dokle ovako, dokle?
A ti meni uštipke praviš,
praviš šnenokle,
a ti izlaziš na balkon,
pušiš cigarete,
mila moja provincijalko,
ti kao dijete
vjeruješ u „Vertera“, u kolače,
u tu tugu što nas oboje steže,
i ja plačem, plačem, plačem,
jer teško je ljubavi. Sve teže.

Ipak, elegija

Prošla godina, ma koja godina,
ona na putu ili ona kod kuće.
Prošle godine, kažem, mesec je ličio na nerođenog sina,
ti si imala nove papuče
i govorila „danas“, sad govoriš „juče“.
Prošla godina nije išla u frizerski salon
da bi bila što lepša, kao kod parnasovaca.
Kao i pretprošla, i prošla godina uostalom
bila je sva u znaku poljubaca.
U znaku tebe. U znaku praporaca.
Kako li će tek divne biti sledeće godine,
makar me zvezde i ne priznale za klasika.

U jednoj od njih možda ću i da poginem.
Oplakaćete me – ti i poneka jasika.
Kako li će tek divne biti sledeće godine!
Prošla godina ni izbliza nije nam donela sve.
Koliko je samo bilo „Međutim“ i „ali“.
Ali i onaj sneg, kažem, i onaj sneg
pod kojim smo zajedno koračali
izgleda da je dovoljan da i za njom žalim.
Možda zato što je bila sva u znaku tebe,
tako da sam je i najsumorniju mogao nazvati martom...
Kao u kakvoj romansi, unapređivala si vrapce u tetrebe
a negde su nam se grozili novim ratom...
Možda zato.

Kad sam daleko od tebe

Kad sam daleko od tebe
ti misliš dobro mu je
Okružen opštom pažnjom
može opet da bude pjesnik
Ponekad ga zadesi kiša
kiša drugih država
tada uđe u kafanu i kiša
sačeka pred vratima da o njoj
napiše pjesmu

Kad sam daleko od tebe
ti i ne slutiš koliko postaje važan
svaki tvoj pokret
o kome me niko ne obavještava
Zbog službe čovjeku
izmislili su avion telefon poštu
a u vazduhu samo loše vijesti
Koliko para da bi specijalni dopisnici
pisali o smaku svijeta

Kad sam daleko od tebe
svaki čas neko među nas
može baciti bombu.

Miting na Trgu konstitucije

U senci tolikih grobova možda je zaista deplasirano govoriti o poeziji.
Deplasirano? Koješta. Baš tu je važno to ko smo i šta smo.
Pretpatnici na popodnevnu votku u „Kameralnoj“ ili nešto više?
Zagovornici mutnog ili borci za jasno?
Nadrealistima je lako, oni će ionako izmisliti da su oni najzaslužniji.
Najzaslužniji što je voz literature stigao u 8, ne u 10.

Najzaslužniji što se stihovi čitaju i u klozetima.
 Najzaslužniji za pomeranje granica senzualnosti.
 Sve je to, međutim, samo teorija, a ja vam govorim kao praktik,
 koji je obišao prilično sveta, iako nikad ne skoknu na Arktik.
 Sa stažom od trinaest godina i hiljadu i jednim poljupcem.
 Sa suncem u glavi, pa makar to bilo i neko jesenje sunce.
 Pesnici Varšave, koliko mi je o vama govorio Petar Vujičić.
 Pesnici Varšave, neka stihovi ponovo budu bataljoni.
 Pesnici Sarajeva, kada pevate neka sve zvoni.
 Pesnici Moskve, Havane. Pa ja vam ovo ne govorim kao neki Konfucije.
 Ja prosto molim, slučajno ovde, na trgu Konstitucije,
 molim da u takmičejnu sa životom unapred ne predajemo bitku,
 u takmičenju s topolama, u takmičenju sa samim sobom.
 Prije pesme uostalom bila je samo duša.
 Ista i kod Ženje i kod Izeta i kod Tadeuša.
 Prije pesme i poslije nje išli su pariški i čiji sve ne komunari,
 arhitekta su imale pune ruke posla i zato su možda njihovi honorari
 u odnosu na pjesničke bili basnoslovni.
 Trebalo je ponovo izgraditi stanove za drugove i panove.
 Trebalo je ponovo u život ljudi uneti zavjese i lustere.
 Trebalo je ponovo naviknuti ljude na ormare i stolove,
 na banje i holove.
 Sad šta lakše nego biti i avangardist i kontra,
 mek kao noć ili gorak kao otrov,
 ali kad se ginulo zar se pitalo ko je Maks Žakob ko Ljermontov,
 ginulo se i tačka. Govornici su došli poslije.
 Ja i sam evo u ovoj varšavskoj noći
 zaželjeh da budem jedan od njih.
 U ovoj noći na izmaku septembra.
 A posljednji dani ljeta kao posljednji dani Pompeje.
 I laste, uostalom, ako su to bile one, nisu li jutros čekale taksi za jug?
 Da se razumijemo, zbog njihove nadmenosti, ja im nikad baš nisam bio poseban
 prijatelj ni drug.
 Od sto preostalih zlota, svejedno, dao bih im pedeset, za popunu garderobe.
 To je ipak jednostavnije nego da im posvećujem posebne ode
 i da ih zamišljam kako u nekom ptičijem lokalu igraju striptiz
 i na pauzi, za šankom, piju rum i džinfis.
 Nažalost, pisati je postalo isto tako teško kao i umirati.
 Na svu sreću, pisati je postalo isto tako neizbežno kao i disati.
 Kao uskočiti u neki voz za Tuzlu ili Krakov
 i ponovo biti sentimentalni i lakom.
 Sve ovo, mili moji domaćini, pa i to o lastama, neka vam prevede matori Pjotr.
 Od poljskih riječi, nažalost, ja znam samo desetak njih kao „bardzo“ i „dobreze“.
 Ovdje zvijezde uostalom ionako nisu studirale lingvistiku.
 Kome to govorim? Njima, vama ili sebi?
 Vama ili sebi ili onoj koja sada spava
 s knjigom mojih neizdatih rima kraj uzglavlja?

Na sve spremna budi

Na sve spremna budi. U noći nekoj
kao devojčici pričaću ti bajke i skaske.
Drugi put ću zaželeći da odem daleko, daleko.
Do Aljaske.
Nekad jednostavno neću ti doći
i na stolu uzalud čekaće me tvoje ruke i čaj.
U društvu s brezama šetaću u noći,
a ti ćeš misliti da je zauvek prošao naš maj.
Na sve spremna budi. Na smeh i na suze.
U životima našim tek prvi čin je gotov.
Da bih bio muzej, ako želiš da budem taj muzej,
prethodno moram da budem Ljermontov.
Prethodno moram da ti napišem stotine ovakvih redaka,
jer u stihu ništa se drugo i ne dešava sem ljubavi i vere.
Tako je bilo u doba predaka,
tako će biti i hiljadu godina posle naše, posle tvoje i moje ere.
Pa, ipak, na sve spremna budi, jer zajedno nam je
i da čekamo i da spavamo,
da strahujemo za sunca, za srne, za snove.
Preostaje nam još toliko toga, a u našim glavama,
na žalost, mesta nije samo za stihove.
Nekad možda neću ni primetiti bore na tvom licu,
ni bele epotele snega na tvojim ramenima kad uđeš s ulice.
Nekad tvojim ćerkama zaboraviću da ispričam
„Snežanu“ i „Crvenkapicu“
i četiri zida naše sobe učiniće ti se kao četiri
beznadežna zida tamnice.
Ponekad pomislićeš da odumirem, kao država,
ni Danton, ni Hajne, ni Goran,
i to ja, koga si za besmrtnog držala,
na koga sam i sam bio ljubomorani.
Na sve spremna budi, na psovke i na madrigale,
na suze i na pisma što preklinju i prijete,
ali ruke koje su mi se jednom predale,
te ruke su svete!

Lagano s tugom

U prozorima kiša, kao neki zaboravljeni marš.
Ponovo jesen, opšta jesen, klasično doba elegija.
Otići ću malo na stanicu da se priviknem na
rastajanje.
Ako se ne vratim, ostaće moje pjesme da lutaju ovim
gradom.

Bila je nekad ta mladost, u nekom prastarom juče.
U srcu vašem i mom, bila je, ostala, i biće.
Ja odlazim ali neki isti ovakvi kao ja ići će možda
umjesto mene na groblja pogubljenih da uče
sintaksu odanosti.
Moje pjesme stajaće im na raspolaganju.

Ja idem, vrijeme je. Ja već sam, rekoste, prošlost.
Pozdrav svemu novom što je došlo da nježnuje i voli.
Mene nikad više niko ne može nazvati počasnim
imenom balavac,
privilegisanim, kao kad kažeš: Proljeće!

Kako sad zavidim tom balavcu Izetu Sarajliću iz VIIa,
koji u naslijeđenom vojničkom šinjelu
i nesvjestan pogrešne upotrebe najdražeg glagola voljeti
polazi u osvajanje svijeta.
Ja nikad više ne mogu da napišem svoju prvu elegiju.
Ja nikad više ne mogu da imam sedamnaest, ni
dvadeset pet.

Ja idem. Zar već? Zar sav da pređem u sjećanja?
A toliko toga je ostalo što sam želio da kažem.
Ja idem. Ja sam još tu. Ako dođete u Tvrtkovu 9/3
častiću vas čajem i uspomenama.
Ja sam još tu. Minutu ćutanja za mene!

Neka nam oprostite trave

Trave će nas moliti da ih gazimo svojom mladošću.
Trave će nas moliti da ih darujemo nježnim sonetima.
Mi ćemo ih gaziti zakašnjeli i gorki i pjevat ćemo i
o nepovratnim odlascima, o uskraćenim uspomenama.
i molit ćemo trave da nam oprostite za mnoge riječi,
za mnoge gorke riječi koje nećemo znati prećutati.

Ne znam zašto

Ne znamo zašto,
ništa ne znamo zašto.
Ne znamo zašto pjesnici moraju biti vojnici
kad topovi ne znaju pjevati o susretima
ne znamo zašto usta moraju da proploću Zbogom
kad je ljepša, manje bolna riječ Doviđenja.

Ne znamo zašto moraju biti peroni
kad ima dovoljno trava za požar usta i ruku,
dovoljno za susrete,
dovoljno za rastanke, ako se već rastati mora
Ne znamo zašto,
ništa ne znamo zašto,
čekamo poziv granata,
dok kraj nas
kao neopjevane žene
jeseni prolaze, prolaze...

Sarajevo

Sad nek spavaju svi naši i besmrtni.
Pod mostom, kraj „Druge Ženske“ nabujala Miljacka teče.
Sutra je nedelja. Uzmite prvi tramvaj za Ilidžu.
Naravno pod pretpostavkom da ne pada kiša.
Dosadna duga sarajevska kiša.
Kako li je bilo Čabrinoviću bez nje u tamnici!
Mi je preklinjemo, psujemo, a ipak dok pada
zakazujemo ljubavne sastanke kao da smo u najmajskijem maju.
Mi je proklinjemo, psujemo, svjesni da od nje nikad
Miljacka neće postati ni Gvadalkivir ni Sena.
Pa šta? Zbog toga zar manje će te voljeti
i mučiti manje kroz stradanja?
Zbog toga zar manja biće moja glad
za tobom i manje moje gorko pravo
da ne spavam kad svijetu prijete kuga ili rat
i kad jedine riječi postaju „ne zaboravi“ i „zbogom“?
Uostalom, možda ovo i nije grad u kome ću umrijeti,
ali u svakom slučaju on je zaslužio jednog neuporedivo vedrijeg
mene,
ovaj grad u kome možda i nisam bio najsretniji,
ali u kome je sve moje i u kome uvijek mogu
naći barem nekog od vas koje volim
i reći vam da sam tužan do očajanja.
U Moskvi to bih isto mogao, ali Jesenjin je mrtav
a Jevtušenko siguno negdje u Gruziji.
U Parizu kako da zovem hitnu pomoć
kad se ona nije odazvala ni na pozive Vijona?
Ovde zovnem li i tople svoje sugrađanke,
i one čak znaće šta je to što me boli.
Jer ovo je grad u kome možda i nisam bio najsretniji,
ali u kome i kiša kad pada nije prosto kiša.

Naši ljubavni sastanci kod Lava

Kako smo ti i ja,
da nije bilo ovog južnoslovenskog nacionalističkog ludila,
mogli divno stariti.

A evo,
od čitavog našeg života
ostali su nam jedino
ovi naši tužni ljubavni sastanci na groblju kod Lava.
Reći ću ti
i kad sam u svojoj nesreći najsretniji:
kad me na groblju uhvati kiša.
Užasno volim da kisnemo zajedno!

Država je također pokazala izvjesno razumijevanje
za moju nevolju,
ali kad god bih pokucao na njena vrata,
ona je bila odsutna –
ili u Ženevi
ili u Njujorku.

Sutra će se ljudi...

Sutra će se ljudi sastajati ispod plastičnih lipa,
iz upotrebe možda će izaći i mrtvačka kola.
A mi smo imali sreću: ovo prava mjesečina za nesretne sipa
svoju svjetlost preko našeg bola.
Mi smo imali sreću. Nas još uvijek može da obraduje maslačak u polju,
a u sutrašnjim rječnicima jedva ako riječi maslačak uopšte bude.
Progres se toliko rašepurio da se ja bojim da je na pomolu
vrijeme u kome ćemo dobiti i prve umjetne ljude.
Oni će imati sve kao i mi, svoje klubove, svoja svetišta.
Imaće svoje pjesnike, poneki od njih možda će i vaseljensko ime steći.
Igraće golf, skupljati marke, organizovati festivale, posjećivati pozorišta.
Imaće sve kao i mi, samo što „Ja te volim“ neće znati reći.

Sem smrti

Sem smrti
meni se već sve dogodilo.

Mogu obići još koju zemlju,
mogu steći još kojeg prijatelja,
mogu (zašto ne?) dobiti neki orden
(bio bi to prvi orden u mom životu)
ali

sve u svemu
sem smrti
meni se već sve dogodilo.

To da svojim odlaskom
ne ranim one koje volim i one koji me vole
jedina je stvar
koja me još drži za ovaj život.

Tamara

Tamara se još rodila nije,
još ne zna za Joneska, za Beketa,
ali tu su svi Durmitori koje će jednom obići, sve
Venecije,
svi Napulji, sve Ljubljane svijeta.

Tu su svi Mont Everesti na koje će se popeti,
kao što se danas penje Hilari.
Sve pjesme koje pišem, svi moji nenapisani soneti
najavljaju njen dolazak. Ormari

već čekaju na njene džempere i bluze.
Ona mora nositi haljine boje avgustovskog neba u
suton dok krvari.
Nešto svijetlo, kao ovaj prolog o njoj. Nešto što su
nosile muze
u doba Ljermontova, dok je pisao o Demonu i Tamari.

Tamara se još rodila nije.
Još ne zna za Dostojevskog, za Flobera.
Njoj niko ne može da zakaže sastanak u ovu noć dok
kiša lije
uporno kao kod Prevera.

Ali tu su svi pločnici koji će je divnu kao jamb
sretati u januarima bijelim od snova, od želja, od snijega.
O njenom dolasku evo već je napisan i ditiramb.
Sve buduće Tamare, uzmite ga.

Na poklon večeras dajem vam svu dosadašnju istoriju,
sve patnje ljudske od Adama i Eve.
Ne bude li vaš život ljepši od naših sviju
ne optužujte zvijezde već očeve.

(1959)

Posveta

Već naglas su te brezama recitovala moja predvečerja.
Već ništa u mom životu nije bilo tako važno kao ti.
Već sve oko mene je bilo samo dio mog opšteg mita o tebi.
Već nijedan drvored kojim si prošla nije se zvao prosto drvored.
Već sve je znalo da ćeš doći; s nebom
pločnici već su se u život kladili da si negdje tu.
Budućnost je imala hiljadu imena i tek posljednje bilo je usamljenost.
Budućnost je već oponašala tvoje pokrete i tvoj hod.
Posvećujem ti svoje oči, svoje usne, svoje zube.
Pjesme? Šta ćeš od mojih pjesama pisanih jer nisam znao ćutati?
Šta ćeš od mojih pjesama koje ne mogu da te ljube?
Tako je dobro što nismo ni ptice ni bogomojci u predvečerje
i što nemamo krila već ruke.
Posljednje što nas čeka ne može biti naša smrt., jer želje naše krvi negdje se moraju
nastaviti.
Ti si žena, mala,
ti si mala žena,
i jedan besmrtni avgust donio te u moje balade.
Ostani s mojim Volim koje će nadživjeti sve moje tužaljke, sve moje promjene.
Kraj mojih očiju ostani.
Nadživjećemo sebe, ne samo u humci svojih grobova,
jer znali smo, znali smo, nježni i oholi,
bježeći od noževa i granata ubiti u sebi anđele
i opet ostati anđeli.
Budući, potražite nas nekad u nekom crvenom traganju,
samo tijela naša ležaće pod nijemom zemljom,
ali gazite tiho,
da ne ranite naše usne,
i naše mrtve poglede da ne zgazite.

Po Latiću

Po Latiću
moj brak ne vrijedi ni prebijene pare.
Koliko sutra
po Latiću
morao bih da odem u opštinu i zatražim razvod.
Neće.
Neće,
Latiću,
od strane Sarajlića biti nikakvog razvoda.
Ni poslije četrdeset godina
ja se nisam umorio od ljubavnih pjesama
koje pišem
Petrovoj kćerki, Tamarinoj majci, Vladimirovoj baki.
Šta mogu,
mi Sarajlići smo takvi!

U predvečerje

Na igralištu
jedan mladić
svira na gitari
a iznad njega
prolijeće granata s Poljina.
Budući sarajevski Bulat Okudžava?
Mladiću,
samo mi ostaj živ,
a umjetnost,
koja je meni bila sve,
umjetnost je,
vjeruj mi,
sasvim nevažna!

Već naglas

„Već naglas su te brezama recitovala moja predvečerja.
Već nista u mom životu nije bilo važno tako kao ti.
Već sve oko mene je bilo samo dio opšteg mita o tebi.
Već nijedan drvored kojim si prošla nije se zvao prosto drvored.
Već sve je znalo da ćeš doći.
S nebom pločnici već su se u život kladili da si tu negdje.
Budućnost je imala hiljadu imena i tek posljednje bilo je usamljenost.
Budućnost je već oponašala tvoje pokrete i tvoj hod.“

Vilsonovo šetalište

Mi nemamo Bulonjsku Šumu ni Haj Park ni Vrapčja Brda
i što se lirike tiče, s jeseni, kad počne da opada lišće,
u ovoj varoši koja je baš u lirici oskudna i tvrda
mi nismo imali gdje da idemo nego na Vilsonovo šetalište.
Wilsonovo – naši Čistije Prudi, naš Kej Volter. Odavde,
mada su mnoge ptice iz mog pokoljenja docnije i zasvinjile,
išli smo, mi Jovani, mi Ivani, mi Avde,
neko u ministre, neko u De Vinjije.
Uopšte, nikad toliko pjesma nije bila cijenjena u mojoj domovini.
Knjigu stihova je držao svako, kao što danas drži vola.
Dvoje na Vilsonovom, dvoje na mjesečini
znalo je više Šekspira nego danas cijela jedna škola.
Bilo je to davno. Još nije bilo ni televizije ni sinemaskopa!
Zato su na sve strane treštali jambi i horeji.
Lažem! Od Koreje, koja je tad krvarila, svaki čas i Evropa
mogla je da se zakoreji.
Moja draga, koja mi je u međuvremenu postala žena,

voljela je tada Jirži Volkera.
Mojoj dragoj, koja mi je u međuvremenu postala žena,
čitao sam tada Jirži Volkera.
Bili smo tad tako bogati, imali smo oči, ruke, usta.
To je iz Volkera. U suštini, bili smo siromaštvo sâmo.
I mada je o našoj sreći govorila i glavna knjiga zemlje – ustav
da nije bilo neba naša ljubav ne bi imala ni krova nad glavom.
Bili smo niko i ništa, imali smo samo to nebo
i taj život sem snova svega drugog lišen.
Da smo tada umrli za našim kovčegom
išlo bi samo lišće.
Sada djeca uzmu kola i prvoj mis svijeta koju sretnu kažu – Izvolite.
Sada svaki maturant takoreći u prilici je
da u garsonjeri, uz Baha ili uz Bitlse, sjede pored svoje Lolite.
Mi smo to činili na Vilsonovom, u prisustvu milicije.
I nije nam smetalo što Miljacka na tom mjestu postaje najobičnija bara
ni što milicija tako pomno nad moralom svojih sugrađana bdije.
Bilo je to davno. Umjesto memoarâ
pisali smo svoje prve elegije.
Inače, u svijetu uvijek po jedna Koreja gine,
u protivnom – od čega bi živjeli historičari,
a ja, dok se sjećam Vilsonovog i mjesečine,
ja starim, ja starim, ja starim.

